

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą dėl Europos žemės ūkio kaimo plėtros fondo (EŽŪKPF) paramos kaimo plėtrai

KOM (2004) 490 galutinis -2004/0161 CNS

(2005/C 234/09)

Vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 37 straipsnio 2 dalimi, 2004 m. lapkričio 10 d. Taryba nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą dėl Europos žemės ūkio kaimo plėtros fondo (EŽŪKPF) paramos kaimo plėtrai.

2004 m. gruodžio 21 d. rašte Europos Parlamentas taip pat nurodė, kad gruodžio 14 d. jis nusprendė dėl šio pasiūlymo pasikonsultuoti su Europos Parlamentu.

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkosaugos skyrius, kuris yra atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu rengimą, 2005 m. vasario 17 d. patvirtino savo nuomonę (Pranešėjas **p. BROS**).

Savo 415-osios plenarinės sesijos metu, įvykusios 2005 m. kovo 9-10 d. (kovo 9 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 125 nariams balsavus „už“, 6 — „prieš“ ir 8 nariams susilaikius.

1. Įžanga

1.1 *Darbotvarkė 2000*, kurią 1999 m. kovo mėn. priėmė Berlyno Europos Vadovų Taryba, apibrėžė kaimo plėtros politiką kaip antrąją bendros žemės ūkio politikos ramstį. Jos tikslas — remti ir papildyti rinkos politikos reformą visoje Europos Sąjungos teritorijoje. 2003 m. birželio mėn. pradėta naujoji reforma dar kartą patvirtino antrojo BŽŪP ramsčio vaidmenį, įdiegiant naujas priemones, susijusias su produktų platinimu, maisto sauga ir gyvūnų gerove. Ši orientacija turėtų atsispindėti gausesniais finansiniais ištekliais, kurie bus skirti kaimo plėtrai.

1.2 Atsižvelgdama į Zalcburgo konferencijos išvadas (2003 m. lapkričio mėn.), savo komunikate dėl finansinių perspektyvų ir pasiūlyme priimti reglamentą, nagrinėjamą šioje nuomonėje, Komisija pristatė šiuos tris svarbiausius tikslus, kuriuos ji nori suteikti būsimajai kaimo plėtros politikai:

- remiant pertvarką, didinti žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą;
- remiant žemės valdymą, didinti aplinkos vertę ir kaimo prestižą;
- ūkio sektoriui skirtomis priemonėmis bei pasinaudojant kitų su žemės ūkiu susijusių darbuotojų pagalba gerinti gyvenimą kaimo vietovėse ir visokeriopai skatinti ekonominę veiklą.

1.3 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas skiria ypatingą dėmesį šiems siūlymams. Komiteto nuomonėje savo iniciatyva dėl BŽŪP Antrojo ramsčio: *kaimo vietovių plėtros politikos pokyčių perspektyvos* ⁽¹⁾ nurodoma, kad kaimo plėtros klausimas yra sietinas su platesnio masto klausimais, tokiais kaip:

— Europos Sąjungos plėtros sėkmė (daugiau kaip pusė 25 valstybių narių ES gyventojų gyvena kaimo vietovėse);

— aukšto maisto saugos lygio išsaugojimas, kuris priklauso tvaraus vystymosi srčiai;

— Europos žemės ūkio modelio, kuris sudaro sąlygas daugiafunkciniam žemės ūkiui bei darniam žemės ūkio veiklos pasiskirstymui visoje Europos Sąjungos teritorijoje, išsaugojimas.

1.4 Kad geriau suvoktume visus šiuos klausimus, Komitetas anksčiau minėtoje nuomonėje nurodė pagrindinius principus, kuriais turi remtis būsimoji kaimo plėtros politika:

— kaimo vietovių vystymasis prisideda prie ES teritorinės sanglaudos. Dėl to jis turi tapti neatsiejama regioninės politikos prioritetinių tikslų dalimi;

— pagrindinis antrojo BŽŪP ramsčio principas turėtų būti paramos žemės ūkiui suteikimas jam prisitaikant prie struktūrinių pokyčių ir tenkinant piliečių lūkesčius;

— finansiniai ištekliai, skirti šiai politikai, turi būti pakankami, kad Bendrija galėtų vykdyti savo išsipareigojimus kaimo vietovėse;

— tikrai žemės ūkio produkcijos daugiafunkciniai aspektai gali padėti užtikrinti kaimo gyvybiškumo išsaugojimą;

— žemės ūkio ir kaimo plėtros klausimai turi priklausyti to paties Komisaro kompetencijai.

Logiškai tęsdamas savo darbus, Komitetas ketina pateikti savo nuomonę kitoms institucijoms dėl Komisijos pasiūlymo, kuriame konkrečiau nagrinėjama parama kaimo plėtrai.

⁽¹⁾ OL C 302, 2004 12 7, p. 53-59

1.5 Europos Komisija išsamiai konsultavosi su suinteresuotais veikėjais ir Komitetas galėjo keletą kartų, o konkrečiai per konsultacinius komitetus, pateikti savo skirtingus pasiūlymus. Šis didelio masto konsultavimasis parodo Komisijos atvirumą šiuo klausimu, ir dėl to Komitetas pageidauja, kad ji atsižvelgtų į pasiūlymus, pateiktus per pradėtą teisės akto leidybos procesą.

1.6 Komitetas parengs nuomonę dėl naujosios teisinės bazės, skirtos atitinkamų įvairių priemonių finansavimui iš EŽŪKPF ir EŽŪGF (KOM(2004) 489 — 2004/0164 (CNS) (?)). Kaimo plėtros programų administraciniai aspektai bus nagrinėjami šioje papildomoje nuomonėje.

2. Komisijos pasiūlymas

2.1 Komisijos pasiūlymas siekia ES kaimo plėtros politikos didesnio aiškumo ir viešumo. Dėl šios priežasties Komisija siūlo įkurti specialios paskirties fondą (Europos žemės ūkio kaimo plėtros fondą — EŽŪKPF), kuris prisidėtų prie tvaraus kaimo vystymosi visoje Bendrijoje, papildydamas rinkos ir bendros žemės ūkio politikos finansinės paramos politikos sritis, sanglaudos politiką ir bendrą žuvininkystės politiką.

2.2 Siekdama užtikrinti geresnę darną tarp nustatytų tikslų Europos lygyje ir kaimo plėtros programų įgyvendinimo, Komisija siūlo nustatyti Bendrijos kaimo plėtros politikos strategines gaires. Jas turėtų patvirtinti Taryba. Tada valstybės narės, atsižvelgdamos į šias gaires, privalėtų parengti savo nacionalinius strategijos planus. Šie planai ir kaimo plėtros programos turėtų būti rengiami vykstant glaudžiam bendradarbiavimui tarp Komisijos, atitinkamos valstybės narės ir jos paskirtų institucijų (regionų ir vietos valdžios institucijų, socialinių ir ekonominių partnerių bei visų kitų partnerių, atstovaujančių pilietinei visuomenei).

2.3 Papildomai prie programų sudarymo stebėjimo, Komisija siūlo, kad kiekviena valstybė narė parengtų metinių suvestinių įvertinimą, kuriame pateiktų kaimo plėtros programų pasiekimus pagal numatytus rodiklius nacionaliniuose strategijos planuose bei nuolatinių vertinimų rezultatus, parengtus kiekvienai programai. Komisija pateiktų metinę ataskaitą Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui.

2.4 Komisija siūlo sugrupuoti dabartines 26 priemones bei siūlomas naujas priemones, tokias kaip NATURA 2000 finansavimas, miško ir aplinkos apsaugos priemonės bei vietos deputatų apmokymai rengti teritorijų planavimo projektus, į tris temines kryptis, turinčias skirtingus tikslus, nustatant mažiausią finansavimo procentą kiekvienai kryptčiai:

- 15 % — žemės ūkio ir miškų ūkio konkurencingumo didinimui (pirmajai kryptčiai) ir 15 % — visokeriopam kaimo ekonomikos plėtimui ir gyvenimo kokybei kaimo teritorijoje (trečiajai kryptčiai),
- 25 % — aplinkai ir žemės valdymui (antrajai kryptčiai).

(?) Nuomonė CESE 126/2005, pranešėjas p. Kienle.

2.4.1 Pirmoji kryptis apima žemės ūkio ir miškų ūkio konkurencingumo didinimą. Numatytos keturios priemonių grupės:

- priemonės, skirtos žmonių potencialui didinti,
- fiziniam potencialui pertvarkyti skirtos priemonės,
- žemės ūkio gamybos ir produktų kokybės gerinimo priemonės,
- dvi naujoms valstybėms narėms skirtos pereinamosios priemonės, t.y. pusiau natūrinių persitvarkančių ūkių rėmimas ir ūkininkų susivienijimų kūrimo rėmimas.

2.4.2 Antroji kryptis — aplinka ir žemės valdymas — yra susijusi su tvariu žemės ūkio ir miškų ūkio naudmenų naudojimu. Kad būtų nustatytos tarpinių zonų ribos (pagrįstos vien tik gamtiniais kriterijais), „nepalankių sričių“ mastas yra apibrėžiamas iš naujo. Be to, paramos gavėjai privalo tenkinti bendrąją sąlygą, t.y. vykdyti ES ir nacionalinius žemės ūkiui ir miškų ūkiui privalomus reikalavimus (kompleksinio susiejimo reikalavimas tiesioginei paramai gauti pagal pirmąjį BŽŪP ramstį).

2.4.3 Trečioji kryptis — visokeriopas kaimo ekonomikos plėtimas ir gyvenimo kokybė kaimo vietovėse — apima priemones, susijusias su visokeriopu ne žemės ūkio veiklos plėtimu (vykdomu žemdirbių arba ne žemdirbių), kaimo gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimu (kaimo gyventojams būtiniausios paslaugos, infrastruktūra), vietos deputatų igūdžių įgijimu ir aktyviu pritaikymu siekiant parengti ir įgyvendinti vietines plėtros strategijas.

2.5 LEADER metodas yra taikomas visoms trimis kryptims ir mažiausiai 7 % viso finansavimo, skiriamo kaimo plėtrai, turi tekti LEADER elementams. Komisija siūlo, kad šiai programai būtų skirtas įgyvendinimo rezervas (3 % EŽŪKPF).

2.6 Iš finansinės perspektyvos, Komisija siūlo šiai politikai skirti 88,75 milijardų eurų 2007–2013 m. laikotarpiui. Į šį bendrą fondą bus gaunama lėšų kiekvienais metais moduliacijos būdu visoms kryptims (maždaug 8 milijardai eurų per tą patį laikotarpį).

3. Bendrosios pastabos

3.1 Komitetas sveikina Komisijos pasiūlymą, pagal kurį įkuriama specialios paskirties fondas kaimo plėtrai (EŽŪKPF), o taip pat ir fondas, skirtas žemės ūkio produktų rinkų politikai ir tiesioginėms išmokoms (EŽŪGF). Komitetas taip pat pabrėžia, kad šis teisės akto pasiūlymas yra sietinas su Zalcburgo konferencijos, kurioje buvo nagrinėjama kaimo plėtra išsiplėtusioje Europos Sąjungoje, išvadamis. Vis dėlto, jis norėtų atkreipti Europos Parlamento ir Tarybos dėmesį, kad reikia padaryti pakeitimų siekiant gerbti kaimo plėtros politikos principus, kuriuos Komitetas priminė savo iniciatyva priimtoje nuomonėje.

3.2 Visų pirma, pasiūlymas sukurti vieną bendrą fondą, skirtą kaimo plėtrai, negali būti įgyvendintas be sąsajos su kuria nors jau egzistuojančia ES politikos kryptimi. Zalcburgo konferencijos išvadose, 2003 m. birželio mėn. Liuksemburgo Tarybos pareiškimuose ir EESRK rekomendacijose ⁽³⁾ buvo pabrėžta, kad kaimo plėtrai skirta politika (antrasis BŽŪP ramstis) turi remti žemės ūkio prisitaikymą (pirmasis BŽŪP ramstis). Dėl šios priežasties EESRK pageidauja, kad pasiūlymo 3 straipsnyje būtų vėl įterpta nuoroda į Sutarties 33 straipsnį, kuriame numatyti bendros žemės ūkio politikos bendrieji tikslai.

3.2.1 Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 3 straipsnį „Uždaviniai“

1. Fondas prisideda prie tvaraus kaimo vystymosi rėmimo visoje Bendrijoje, papildydamas ir papildo kitas bendros žemės ūkio politikos priemones (rinkos ir bendros žemės ūkio politikos finansinės paramos politikos sritis) sanglaudos politiką ir bendrą žuvininkystės politiką. Jis taip pat padeda įgyvendinti Sutarties 33 straipsnyje numatytus tikslus.

2. Fondas taip pat vykdo veiklą papildydamas sanglaudos politiką ir bendrą žuvininkystės politiką.

3.3 Komitetas mano, kad kaimo vietovių ekonominis vystymasis priklauso taip pat nuo žemės ūkio ir ne žemės ūkio subjektų suderinamumo. Jis teigiamai vertina pasiūlymus dėl priemonių, skatinančių ne žemės ūkio veiklą bei remiančių mažas ir labai mažas įmones, kaip numatyta Europos mažųjų įmonių chartijoje, kurios svarba kuriant darbo vietas kaimo vietovėse turi būti akcentuojama.

3.4 Įvertinimo procesas ir šio fondo tikslų pritaikymas neatšizvelgia į bendros žemės ūkio politikos raidos kalendorių. Iš tiesų, Komisija yra pabrėžusi, kad BŽŪP reforma, kurią buvo nuspręsta vykdyti 2003 m. birželį, turės skirtingo poveikio skirtingose teritorijose, ir kad 2008-2009 metais naujose valstybėse narėse bus panaikintas supaprastintas režimas bei Komisija įvertins įvairias įgyvendinamas atsiejimo sistemas. Todėl atsiranda būtinybė, kad kaimo plėtros politikos strateginiai tęstiniai darbai Europos lygyje būtų suderinti su BŽŪP pirmojo ramsčio kalendoriumi.

3.4.1 Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 13 straipsnį „Komisijos metinė ataskaita“

1. Pirmąkart 2009 m. ir paskui — kiekvienų metų pradžioje Komisija pateikia metinę ataskaitą, apibendrinančią pagrindinius įvykius, kryptis ir iššūkius, susijusius su nacionalinių strategijos planų ir Bendrijos strateginių gairių įgyvendinimu, o taip

⁽³⁾ OL C 302, 2004 12 7, p. 53-59

⁽⁴⁾ OL C 302, 2004 12 07, p. 53 - 59

pat su BŽŪP raidos poveikiu kaimo vietovėse ir žemės ūkio produktų tarptautinių rinkų pagrindinėmis tendencijomis.

3.5 2004 m. liepos 1 d. nuomonėje savo iniciatyva ⁽⁴⁾ Komitetas įvertino Komisijos finansinį pasiūlymą kaip kuklų palyginus su skelbiama tikslais. Faktiškai, 2007-2013 m. laikotarpiu bendras kaimo plėtros biudžetas turėtų sudaryti apie 96 milijardus eurų 25 valstybių narių Europos Sąjungai, palyginus su 65 milijardais eurų dabartiniu laikotarpiu (15 valstybių narių ES). Nors dokumento KOM(2004) 490 galutinis preambulėje Komisija pripažįsta, kad daugiau nei 50 % Europos Sąjungos gyventojų gyvena kaimo vietovėse, EŽŪKPF skirtas biudžetas atitiks 28 % regioninei politikai tenkančių išlaidų ir 32,5 % BŽŪP pirmojo ramsčio išlaidų (įskaitant moduliaciją). Dėl to reikia vengti, kad EŽŪKPF netaptų vienintele finansine priemone, skirta kaimo vietovėms. Tai reikštų kaimo vietovių „suvarymą į getus“.

3.5.1 Dėl to reikia geriau suderinti šią politiką su regionine politika ir žmogiškųjų išteklių ugdymo politika (Europos socialinis fondas). Dėl šios priežasties Komitetui kyla abejonių dėl mažų kaimo infrastruktūrų finansavimo priklausymo tik kaimo plėtros politikai ir dėl vietos atstovų įgūdžių ugdymo srities, nes ji priklauso ESF kompetencijai.

3.5.2 Komitetas besąlygiškai sveikina minimalaus biudžeto, skirto dėl struktūrinių veiksnių nepakankamai išsivysčiusiems rajonams (31 milijardas eurų), sudarymą. Ši suma bus didesnė nei dabartiniu laikotarpiu (21 milijardas eurų).

3.5.3 LEADER metodui skirtas biudžetas pakils nuo 2,2 milijardų eurų iki 8,8 milijardų eurų (7 % EŽŪKPF + 3 % įgyvendinimo rezervo) ir tai bus didžiausias finansavimo išaugimas procentine išraiška. Komitetas sveikina LEADER integravimą kaip pilnavertę kaimo plėtros politikos prioritetinę kryptį, kuri leis įtraukti pilietinę visuomenę į kaimo vietovių vystymą. Nors metodas yra tiek pat svarbus, kiek ir tikslai, Komitetas apgailestauja, kad nebėra teikiama pirmenybė tikslui įgyvendinti naujoviškų arba bandomuosius veiksmus. Galiausiai, Komitetas atkreipia Komisijos dėmesį, kad per didelis finansinis įsipareigojimas gali sukelti realų pavojų. Būtų apmaudu, kad įtemptoje biudžetinėje situacijoje, LEADER prioritetinė kryptis būtų nepakankamai realizuojama dėl administracinių klausimų arba dėl negalėjimo gauti finansavimo iš vietos valdžios institucijų. Dėl šios priežasties Komitetas siūlo, kad nustatyta minimali norma būtų mažesnė visoms valstybėms narėms (4 % minimali norma būtų labiau tinkama atsižvelgiant į dabartinį finansavimą). Ši minimali norma neturėtų neigiamos įtakos kiekvienos valstybės narės pasirinkimui skirti daugiau LEADER metodo labui.

3.5.4 Liktų maždaug 50 milijardų eurų kaimo plėtros fondo „klasikinių priemonių“ finansavimui. Ši suma padidės tik 8 milijardais eurų atlikus lėšų pervedimą iš pirmojo į antrąjį BŽŪP ramsčio. Todėl Komitetas prašo, kad per moduliaciją gautos lėšos, būtų skiriamos tik pirmajam ir antrajam ramsčiams, kad galėtume pasiekti žemės ūkio prisitaikymo rėmimo tikslą. Šis skirimas taip pat neturėtų jokios neigiamos įtakos sumoms, kurias kiekviena valstybė narė galėtų skirti skirtingoms prioritetinėms kryptims priimant kaimo plėtros programas. Be to, per moduliaciją gautos lėšos turėtų logiškai atitikti kompleksinio susiejimo principą, numatytą Reglamento Nr. 1782/2003 10 straipsnyje. Tačiau tik I ir II kryptyse numatytoms priemonėms leidžiama taikyti kompleksinį susiejimą.

Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 70 straipsnį „Ištekliai ir jų paskirstymas“

[...]

6. Be šio straipsnio 5 dalyje nurodytų sumų, planavimo tikslais valstybės narės atsižvelgia į dėl moduliacijos atsirandančias sumas, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. .../... [BŽŪP finansavimas] 12 straipsnio 2 dalyje. Šios sumos bus skirtos I ir II prioritetinėms kryptims, numatytoms Reglamente (EB) Nr. .../... [EŽŪKPF].

3.5.5 Komisija siūlo ūkininkams taikyti sankcijų sistemą lėšų iš pirmojo BŽŪP ramsčio kompleksinio susiejimo reikalavimo pagrindu II krypties priemonių atžvilgiu. Kadangi šis kompleksinio susiejimo reikalavimas yra taikomas vien tik ūkininkams, Komitetas negali pritarti šiam Komisijos pasiūlymui, kuriuo siekiama įvesti skirstymą vien tik profesijos pagrindu. Komitetas pakartoja, kad jis yra už lygybės principą valstybės pagalbos gavėjų traktavimo atžvilgiu.

3.5.6 Komisijos pateiktose finansinėse sąmatose numatoma, kad NATURA 2000 programos įgyvendinimas kainuos 6,1 milijardus eurų. Didžiąją šios sumos dalį ES skirs bendro finansavimo forma. Bendrijos finansavimas galėtų būti teikiamas iš kaimo plėtros fondo, pvz. iš išlaidų, skirtų kompensacijoms žemės savininkams ir naudotojams mokėti. Komitetas priėmė atskirą nuomonę dėl Komisijos pasiūlymo dėl NATURA 2000 finansavimo ⁽⁵⁾. Šioje nuomonėje teigiama, kad NATURA 2000 finansavimas yra nauja, papildoma užduotis, kuri yra pavedama finansavimo instrumentui, kuris (prieštaraujant politiniams pažadams) didinamas labai pamažu. Nuomonėje gana aiškiai

⁽⁵⁾ Nuomonė CESE 136/2005, pranešėjas p. RIBBE

nurodyta, kad Komisijos pasiūlymas — toks, koks jis yra dabar — yra priimtinas tik, jeigu:

- NATURA 2000 programai įgyvendinti reikalingi ištekliai būtų priskirti sumai, kuri, pagal finansinę perspektyvą, skiriama kaimo plėtrai (o ne būtų finansuojami iš esamų programų); ir
- šie ištekliai po to būtų skiriami tik NATURA 2000 priemonėms (taip, kad jie galėtų būti naudojami tik šiai reikšmingai politikai).

3.5.6.1 Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 53 straipsnį „Gamtos paveldo apsauga, modernizavimas ir valdymas“

49 straipsnio a punkto iv papunktyje nurodyta parama skiriama ekologinio sąmoningumo veiklos ir turizmo gerinimo priemonėms ir apsaugos bei valdymo planų, susijusių su NATURA 2000 buveinėmis bei kitomis didelės gamtinės vertės vietomis, sudarymui.

3.6 Sveikindamas Komisijos pripažinimą, kad reikia mokėti gamtinių kliūčių išmokas ūkininkams kalnų srityse, Komitetas abejoja Komisijos siūlomu sprendimu sritims, paveiktoms didelių gamtinių kliūčių. Tai reiškia ir remtinų sričių skaičiaus sumažėjimą, ir Bendrijos paramos lygio smukimą. Dėl šios priežasties Komitetas primena, kad gamtiniai veiksniai (agronominiai, klimato, vandens) turi būti sumuojami klasifikuojant sritis kaip paveiktas didelių gamtinių kliūčių. Dažnai nedidelių gamtinių kliūčių susikaupimas išties stabdo kaimo vietovių vystymąsi. Be to, sritims, kurios nebebus pripažintos paveiktomis didelių gamtinių kliūčių, Komitetas siūlo palaipsniui mažinti Bendrijos paramą, kaip numatyta regioninei politikai. Ši laipsniško mažinimo programa leistų sušvelninti žemės ūkio valdų ekonominių žlugdymą.

3.6.1 *Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 37 straipsnį „Agrarinės aplinkosaugos ir gyvūnų gerovės išmokos“ (pridėti naują 5 punktą)*

[...]

5. Numatytas penkerių metų pereinamasis laikotarpis, kurio metu bus mažinamos išmokos ūkininkams iš visų sričių, kurios pasikeitus statistinėms kategorijoms nebėra pripažįstamos didelių gamtinių kliūčių paveiktomis sritimis, kaip apibrėžta 47 straipsnio 3 paragrafo a punkte.

3.7 Dvejopas Komisijos ketinimas nenumatyti taikymo nuostatų kaimo plėtros reglamente bei taikyti švelnesnes finansinio programavimo taisykles turėtų išties pagerinti šio naujojo reglamento įgyvendinimą. Nors Komitetas remia mažiausio finansavimo procento kiekvienai kryptčiai nustatymo principą, jis mano, kad Komisijos pasiūlymas nedera su gairėmis šiuo klausimu. Iš tiesų, atliktas tyrimas parodė, kad dabartinis lėšų pagal Kaimo plėtros reglamentą panaudojimas yra glaudžiai susijęs su konkrečiomis ūkininkavimo ir kaimo vietovių savybėmis ES šalyse ir regionuose. Be to, Komisija pabrėžė, kad 2003 m. birželį pradėta BŽŪP reforma turės skirtingo poveikio kaimo vietovėse. Todėl bendra mažiausių finansavimo procentų suma kiekvienai kryptčiai neturėtų viršyti 50 %, kad nebūtų pažeistas subsidiarumo principas, ir kad būtų atsižvelgta į skirtingas kaimo vietovių situacijas Europoje.

3.7.1 Komiteto siūlomas dalinis pakeitimas: „16 straipsnis. Prioritetų pusiausvyra“

Bendrijos finansinis įnašas, skirtas kiekvienam iš trijų 4 straipsnyje nurodytų tikslų pasiekti, sudaro ne mažiau kaip 15–10 % viso Fondo finansavimo, skirto programos I ir III prioritetinėms kryptims, nurodytoms IV antraštinės dalies I skyriaus atitinkamai I ir III skirsniuose, ir 25–20 % viso Fondo finansavimo, skirto programos II prioritetinei kryptčiai, nurodytai I skyriaus II skirsnyje.“

3.8 Kaimo plėtros programų vertinimo procesas įgalina užtikrinti gerą Bendrijos kreditų panaudojimo ir geriausią jų įsisavinimo būdą. Komitetas primena, kad viešosios politikos tikslai nustatomi atsižvelgiant ne vien tik į įvairių kaimo plėtros programų programavimo rezultatus, bet ir į būsimas problemas. Štai kodėl Komisijos siūlomas administracinio darbo supaprastinimas gali būti ne toks ryškus

3.9 Be to, Komitetas pabrėžia, kad administracinio darbo supaprastinimo tema Komisijos pasiūlyme nėra išplėta iki galutinio naudos gavėjo. Nors šis klausimas iš esmės turėtų būti nagrinėjamas nuomonėje dėl BŽŪP finansavimo⁽⁶⁾, Komitetas išreiškia savo susirūpinimą dėl to, kad procedūros menkai supaprastinamos galutiniam naudos gavėjui. Pavyzdžiui, Komisija 25 straipsnyje pasiūlė supaprastinti ūkių modernizavimui keliamus reikalavimus, nebenustatant sąlygų pagalbai, skiriamai investicijoms į ūkius, kuri priklauso nuo realių realizavimo veiksmų egzistavimo (produkto rūšis, investicijos rūšis bei numatomas pajėgumas). Vis dėlto 73 straipsnyje nustatytas septynerių metų terminas susigrąžinimui, jeigu investicija patyrė esminių pasikeitimų. Ši nauja taisyklė sustiprina kontrolę

⁽⁶⁾ Nuomonė CESE 126/2005, pranešėjas p. Kienle.

ir nustato naujus programavimo stadijoje esančių projektų ekonominio gyvybingumo kriterijus. Pagaliau, atsižvelgiant į finansuojamų projektų pobūdį ir siekius, numatyta trukmė yra pernelyg ilga.

3.10 Komitetas pritaria tam, kad kaimo plėtros programų rengimas, valdymas ir įvertinimas turi būti vykdomas vadovaujantis partnerystės principu (6 straipsnis), įskaitant konsultacijas su socialiniais ir ekonominiais partneriais. Komitetas prašo, kad ši priemonė būtų privaloma, ir kad visi veikėjai, atstovaujantis kaimo vietovių ekonominiams ir socialiniams sluoksniams, visateisiai dalyvautų kaimo plėtros tinkle Europos, nacionaliniu ir regioniniu lygiu. Be to, Komitetas, atsižvelgdamas į Tarybos sprendimo (1999/468/EB) 7 straipsnį, leidžiantį organizuotai pilietinei visuomenei dalyvauti visuose Bendrijos politikos kryptčių įgyvendinimo etapuose, pageidauja stebėtojo teisėmis dalyvauti 95 straipsnyje numatyto Kaimo plėtros komiteto veikloje.

3.10.1 Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 68 straipsnį „Europos kaimo plėtros tinklas“

Europos kaimo plėtros tinklas, skirtas aktyviems kaimo plėtros srityje nacionaliniams tinklams, atsovaujančioms ekonominėms ir socialinėms organizacijoms, ~~ir~~ administracijoms Bendrijos lygiu ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, kurti, turi būti įdiegtas pagal 67 straipsnio 1 dalį.

3.10.2 Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 69 straipsnį „Nacionalinis kaimo tinklas“

Kiekviena valstybė narė sukuria nacionalinį kaimo tinklą, jungiantį visas prie kaimo plėtros prisidedančias atstovaujančias ekonomines ir socialines organizacijas ir administracijas bei organizuotą pilietinę visuomenę atstovaujančią instituciją.

4. Konkretios pastabos

4.1 Komitetas pabrėžia, kad, 26 kaimo plėtros priemonės suskirsčius į tris atskiras kryptis, pasiekta aiškumo. Vis dėlto būtų geriau kai kurias I ir II kryptims priklausančias priemones įtraukti į III kryptį, kadangi jų taikymas vis dažniau apims visus kaimo vietovių valdymo aspektus. Todėl Komitetas siūlo į III kryptį įtraukti 28 straipsnyje („Žemės ūkio ir miškų ūkio plėtros ir pritaikymo infrastruktūra“), 38 straipsnyje („Nega-mybinės žemės ūkio investicijos“) ir 46 straipsnyje („Nega-mybinės miškų ūkio investicijos“) numatytas priemones.

4.2 Komitetas savo 2001 m. nuomonėje dėl jaunųjų ūkininkų (*) jau yra pabrėžęs pagalbos būtinybę, siekiant padėti jauniems ūkininkams įsteigti ir išlaikyti ūkius. Štai kodėl ši tema turėtų tapti vienu iš būsimąjo kaimo plėtros strateginio plano prioritetų, o pradinė pagalba neturėtų reikšti vien tik Komisijos siūlomo reglamento projekto 21 straipsnyje nurodytos vienkartinės išmokos.

4.2.1 *Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 21 straipsnį „Jaunųjų ūkininkų įsisteigimas“*

2. Parama teikiama tokia tvarka:

— vienkartinė išmoka, neviršijanti I priede nustatytos sumos;

— palūkanų už paskolas, paimtas siekiant padengti įsisteigimo išlaidas, kompensavimu. Kapitalizuota šios kompensacijos vertė negali būti didesnė nei vienkartinės išmokos suma.

4.2.2 *Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 23 straipsnį „Naudojimosi konsultavimo paslaugomis“*

c) padėti būsimiesiems ūkininkams ir potencialiems miško savininkams padengti išlaidas, patirtas rengiant verslo planus dėl žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos plėtros.

4.3 Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad kai kuriose naujose valstybėse narėse vyksta sudėtingi žemės ūkio pokyčių procesai, kurie dar nesibaigė. Todėl šiais atvejais nepagrįstai griežtai reikalaujama, kad siekiant gauti paramą ankstyvam išėjimui į pensiją, būtina 10 metų užsiimti ūkininkavimo veikla. Komitetas siūlo, kad per pereinamąjį laikotarpį ūkininkavimo veikla galėtų trukti trumpiau, be to, taip pat būtina nustatyti reikalavimą, kad pareiškėjo darbinėje veikloje dominuotų žemės ūkio veikla.

4.3.1 Komiteto pasiūlytas teksto pakeitimas: 22 straipsnis: Anksčiau išėjimas į pensiją, 2 skyrius, Perdavėjas — įterpiamas naujas d) punktas:

„d) Valstybių narių, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 m. gegužės 1 d., ūkininkams taikomam pereinamajam dešimties metų laikotarpiui nustatyta, kad perdavėjas per paskutiniuosius penkerius metus prieš perdavimą turi būti vykdęs žemės ūkio veiklą, o per paskutiniuosius penkiolika metų prieš perdavimą turi būti bent pusę savo darbinės veiklos kaip žemdirbys paskyręs žemės ūkiui“.

(*) 2001 m. spalio 17 d. EESRK nuomonė dėl *Naujosios ekonomikos, žinių visuomenės ir kaimo plėtros: kokios yra jaunųjų ūkininkų perspektyvos?* Pranešėja – p. Sanchez Mituel, OL C 36, 2002 02 08.

4.4 Komisija siūlo, kad parama, teikiama investicijoms, sudarytų sąlygas žemės ūkio veiklos konkurencingumui gerinti arba gamybos įvairovei skatinti. Komitetas nori paaiškinti, kad investicijos, kurioms teikiama parama, neturėtų būti suprantamos kaip materialios investicijos. Nematerialios investicijos, skatinančios technologinę pažangą arba leidžiančios perduoti žinias produktų kokybės, aplinkos apsaugos ir (arba) tobulinimų srityje turėtų būti įtrauktos į kiekvieną atitinkamą priemonę (25, 27, 31 ir 50 straipsnis).

4.4.1 Kaip kad rodo Komisijos gauti duomenys, žemės ūkio sektoriuje dirba mažai moterų. Taigi, tais atvejais, kai skiriama tiesioginė ir struktūrinė pagalba, vyrai yra pagrindiniai naudos gavėjai. Šis faktas pabrėžia būtinybę labiau atsižvelgti į moterų nuomonę priimant sprendimus. Todėl Europos Sąjunga turi nustatyti priemones, skirtas pagerinti šią padėtį ir padėti sukurti daugiau ūkių, kuriems vadovautų moterys. Komitetas prašo, kad šis aspektas būtų Bendrijos strateginiame plane būtų išskirtas kaip atskiras punktas.

4.5 27 straipsnyje kalbama apie investicijas, skirtas pirminės žemės ūkio ir miškų ūkio gamybos vertės didinimui. Jame apribojama galimybė gauti paramą pagal įmonių dydį. Komitetas tvirtina, kad atsižvelgiant į ekonominės veiklos konsolidaciją kaimo vietovėse siūlomas apribojimas yra per griežtas, kad būtų galima sudaryti tikrai geras sąlygas ekonominės veiklos vystymuisi kaimo vietovėse. Iš tiesų, tokios įmonės kaip žemės ūkio susivienijimai ar žemės ūkio maisto produktų gamybos bendrovės, kurių apyvarta viršija 10 milijonų eurų, ir kuriose dirba daugiau nei 50 darbuotojų, nebūtinai lengviau gauna paskolas negu mažos įmonės, tačiau minėtos įmonės yra svarbus užimtumo šaltinis.

4.5.1 Vis dėlto, parama, suteikiama EŽŪKPF vardu, pirminės žemės ūkio gamybos pridėtinės vertės srityje, turi būti skirta persitvarkymo veiklai, kuri pridėtų tikros pridėtinės vertės vietovių ir regionų pirminės žemės ūkio gamybos srityje, ir kuri teikia didelės reikšmės praktinei patirčiai, vietos ir regionų tradicijoms, ir naujovėms.. Su tokia nuostata EŽŪKPF taip pat turi siekti skatinti santalką ir bendradarbiavimą tarp vietos ir regionų žemės ūkio maisto produktų gamybos ir miškininkystės subjektų.

4.5.2 *Komiteto pasiūlymas dėl 27 straipsnio „Pirminės žemės ūkio ir miškų ūkio gamybos vertės didinimas“ teksto pakeitimų*

2. Šio straipsnio 1 dalyje minima parama ribojama labai mažoms, ~~ir~~ mažoms ir vidutinėms įmonėms, kaip apibrėžta Komisijos rekomendacijoje 2003/361/EB, ir gamintojų įsteigtas asociatyvines įmones. Miškininkystės gamybos atveju ribojama parama labai mažoms įmonėms.

4.6 Pagal 28 straipsnio redakciją neatrodo, jog būtų įtraukti visi veiksmai, kurie yra leidžiami pagal dabartinį kaimo plėtros reglamentą. Dėl to Komitetas siūlo, kad šiame straipsnyje būtų aiškiai nurodytas žemės stambinimas. Žemės stambinimo praktika turi būti vykdoma gerbiant kraštovaizdį, o ne tik atsižvelgiant į su žemės ūkiu susijusius aspektus.

4.6.1 *Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 28 straipsnį „Žemės ūkio ir miškų ūkio plėtros ir pritaikymo infrastruktūra“*

19 straipsnio b punkto iv papunktyje numatyta parama daugiausia gali būti taikoma žemės stambinimui arba veiklai, susijusiai su galimybėmis naudotis ūkiu ir miško žeme, energijos tiekimu ir vandens ūkio tvarkyba.

4.7 Komitetas pabrėžia, kad pagal dabartinę redakciją, ypač prancūzų kalbos, neaišku, ar siūlomame teisės akte nurodytos priemonės yra privalomos ar ne. Dėl to Komitetas siūlo pakeisti 37 straipsnio „Agrarinės aplinkosaugos ir gyvūnų gerovės išmokos“ tekstą, kuriame būtų nurodyta, kad šios priemonės yra privalomos, kaip pagal dabartinę reglamentą.

4.7.1 *Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 37 straipsnį „Agrarinės aplinkosaugos ir gyvūnų gerovės išmokos“*

1. Valstybės narės paramą, numatytą 34 straipsnio a punkto iv papunktyje, ~~gama~~ privalo paskirstyti visoms savo sritims konkrečioms poreikiams.

4.8 Kaip Komitetas pabrėžė 3.4 paragrafe, EŽŪKPF neturėtų tapti automatine finansavimo forma todėl, kad nėra kitų kaimo plėtrai pritaikytų finansavimo priemonių. Dėl to Komitetas siūlo išbraukti 57 straipsnio „Ilgūdžių įgijimas ir aktyvus pritaikymas“ c ir d punktus. Europos socialinis fondas turėtų galėti teikti finansavimą koordinatorių ir vietos deputatų, atsakingų už vietinės plėtros projektus, mokymams. Be to, jeigu projektas priklauso LEADER procedūrai, bus įmanoma finansuoti dalį vietos suaktyvinimo veiklos.

4.9 Komitetas nepritaria pasiūlymui sukurti įgyvendinimo rezervą regioninės politikos pavyzdžiu arba skirti jį LEADER kryptčiai. Iš tiesų, regioninėje politikoje įgyvendinimo rezervo vykdydamas parodė, kad ši priemonė dažnai laikoma valstybių narių nepasitenkinimo šaltiniu, o ne paskata. Nors 92 straipsnyje numatyti įvertinimo kriterijai specialiai yra plačios apimties, Komisija nepaaiškino, kaip šis rezervas susijęs su Bendrijos lygyje nustatytais strateginiais tikslais. Galiausiai, nebūs galima susitarti dėl šio rezervo skyrimo vietos veiklos grupių lygyje iki 2011 m. Taip liks tik dveji metai programavimui, per kurį reikės svarstyti naujus projektus, kurių biudžetas nėra menkas

(2,6 milijardai eurų), ir naujus nacionalinius įnašus, kurie nėra garantuoti programavimo metu. Todėl Komitetas rekomenduoja išbraukti 92 straipsnį ir prašo Komisijos atkreipti didesnę dėmesį į LEADER metodą Bendrijos strateginio plano visumoje bei į kaimo plėtros programų patvirtinimo etapą.

4.10 Komitetas sveikina Komisijos pasiūlymą teikti žemės ūkio valdoms pagalbos paslaugas. Praeitį parodė, kad ši priemonė gali paversti kaimo vietoves patrauklesnėmis ir sukurti darbo vietų. Tačiau penkerių metų maksimalus laikotarpis atrodo per trumpas, kad galėtume garantuoti ilgalaikį šių paslaugų poveikį.

4.10.1 *Komiteto pasiūlymas iš dalies pakeisti 24 straipsnį „Valdymo, pagalbos ir konsultavimo paslaugų teikimas“*

19 straipsnio a punkto v papunktyje numatyta parama teikiama ir plėtojama valdymo, pagalbos ir konsultavimo paslaugų išlaidoms padengti, ~~ir ji~~ yra mažinama ne ilgiau kaip ~~5~~ 7 metus ~~nuo jos suteikimo.~~

4.11 49 straipsnyje numatyti verslininkystės rėmimo ir ekonominės struktūros plėtojimo siekiai neturi apsiriboti vien tik labai mažų įmonių kūrimu ir plėtimu, bet turi apimti ir paramą egzistuojančių įmonių atnaujinimui bei persitvarkymui. Laikydamasis savo įvairių pozicijų dėl įmonių politikos, Komitetas prašo papildyti 49 straipsnio a punkto ii įtrauką: „parama labai mažų įmonių kūrimui, **atnaujinimui** ir plėtimui...“.

4.12 Agrarinės aplinkosaugos programa ekologiniu aspektu prisideda prie teigiamų bendrų išorės sąlygų sukūrimo (inter alia, erozijos ir dykumėjimo mažinimo, vandens kokybės gerinimo, vandens taupymo, biologinės įvairovės išlaikymo apsaugant rūšis), todėl manoma, kad atsižvelgiant į bendras išorės sąlygas, būtina ir toliau siekti minėtų tikslų.

4.12.1 *Komiteto pasiūlymas pakeisti 37 straipsnio 4 punktą*

„4. Išmokos mokamos kasmet ir yra skirtos papildomoms sąnaudoms ir nuostoliams, atsiradusiems dėl priimtų išpareigojimų, padengti, taip pat kad būtų pagerinta aplinkos apsauga taikant agrarinės aplinkosaugos priemones, ir, jeigu būtina, padengia sandorių sąnaudas.

Jeigu būtina, paskelbus paraiškų konkursą, naudos gavėjai pasirenkami pagal ekonominio veiksmingumo, poveikio aplinkai ir gyvūnų apsaugos kriterijus.

Didžiausios išmokų sumos yra nustatytos I priede.“

4.13 Siekdamas paremti ir paskatinti mažų ir labai mažų įmonių kūrimą ir atnaujinimą kaimo vietovėse, ir vadovaudamasis 2004 m. liepos 12 d. Tarybos ir Parlamento sprendimo dėl daugiametės įmonių ir verslumo skatinimo programos, ypač skirtos mažoms ir vidutinėms įmonėms (MVI), išžanginėmis nuostatomis, Komitetas prašo Komisijos ir Europos investicijų fondo parengti naujas priemones, skirtas paskatinti ir išplėsti kaimo vietovių įmonių naudojimąsi finansinėmis priemonėmis, konkrečiai MVI garantijomis. Be to, jis prašo EIF ir Komisijos ištirti suderinamumo ar papildymo galimybę tarp EŽŪKPF, ESF ir ERPF bei EIF priemonių, siekiant didesnės ir supaprastintos paramos kaimo vietovių įmonių kūrėjų ar perėmėjų investicijoms.

4.14 Savo pasiūlyme Komisija pabrėžia, kad *žemės valdymo* prioritetinės krypties priemonės turi paskatinti ūkininkus ir visų pirma miškų savininkus naudoti tokius žemės naudojimo metodus, kurie atitinka poreikį išsaugoti kraštovaizdį. Komisija nesiuo iš naujo įvertinti pagalbos, skiriamos ekologiško ūkininkavimo priemonėms, viršutinių ribų, kurios lieka nepakitusios nuo 1999 m. pasiūlymo.

4.15 Komitetas tikisi, kad reglamente bus pasisakoma ir apie tai, kad valstybių narių ir regionų priemonės, skirtos genetinių išteklių išsaugojimui ir naudojimui, ypač ūkininkavimo srityje galės būti remiamos pagal EŽŪKPF programą.

5. Išvados

5.1 Komisijos teisės akto pasiūlymas dėl paramos kaimo plėtrai iš esmės neprieštarauja Zalcburgo konferencijos išvadamams. Komitetas skyrė daug dėmesio šiai temai ir norėtų padėkoti Komisijai už dialogo, palaikyto su Komiteto nariais, lygį. Visų pirma, Komitetas norėtų pabrėžti, kad EŽŪKPF kaip toks negali vienas išspręsti visų kaimo plėtros problemų. Reikia išsamiau išnagrinėti jo sąsają su ERPF (Europos regioninės plėtros fondu) ir ESF (Europos socialiniu fondu)

5.2 Kaimo vietovių plėtra yra akivaizdžiai neatsiejama nuo teritorinės sanglaudos principo. Vis dėlto, Komitetas pabrėžia, kad šių vietovių ekonominiam ir socialiniam tvarumui užtikrinti būtina atsižvelgti į dviejų bendrosios žemės ūkio politikos ramsčių indėlį išsaugant ir kuriant darbo vietas visuose ES regionuose, visų pirma plėtojant inovacijomis pagrįstą konkurencingą žemės ūkio ir ne žemės ūkio veiklą. Dėl šios priežas-

ties Komitetas prašo Komisijos ir Tarybos naująsias bendrosios žemės ūkio politikos kryptis įtraukti į Lisabonos strategijos vertinimą vidutinės trukmės laikotarpiu.

5.3 Biudžeto klausimas tebėra svarbiausias tarp iškeltų klausimų. Komitetas įvertino Komisijos biudžetinius pasiūlymus kaip kuklius ir stabilius (1,24 % bendrųjų nacionalinių pajamų). Dėl šio rodiklio Komitetas kritiškai įvertino visiška Natura 2000 integravimą į EŽŪKPF, kadangi ši priemonė sudarytų beveik pusę viso EŽŪKPF biudžeto paketo. Tuo pačiu metu LEADER metodui skiriamo biudžeto paketo patrigubėjimas yra gana netikėtas, atsižvelgiant į nacionalinių įnašų raidą. Komitetas taip pat pažymi, kad Komisijos finansiniai pasiūlymai sudaro bent jau pagrindą diskusijai, be kurios būsimoji kaimo plėtros politika negali veiksmingai priklausyti tvaraus vystymosi strategijai arba Lisabonos strategijai už konkurencingą ES ekonomiką su visišku užimtumu.

5.4 Be to, Komitetas nerimauja dėl atgarsių, kuriuos su biudžetu susijusios diskusijos gali sukelti būsimosios kaimo plėtros politikos vykdymo atžvilgiu. Savo tvarkaraštyje Komisija planavo patvirtinti kaimo plėtros programas iki 2006 m. pabaigos, tačiau artimuoju laikotarpiu gali iškilti sunkumų valstybėms narėms suderėti tarpinstitucinį susitarimą dėl finansinių perspektyvų. Todėl Komitetas pageidauja, kad Komisija kaip galima greičiau pristatytų Bendrijos strategijos plano pagrindinius punktus, net jeigu reglamentai priimami daug vėliau.

5.5 Komitetas taip pat norėtų pasiūlyti Komisijai, Europos Parlamentui ir Tarybai keletą pakeitimų dėl politikos gairių, atsiradusių po Zalcburgo konferencijos, pvz., sąsajos tarp pirmojo ir antrojo BŽŪP ramsčių išsaugojimas, subsidiarumo principas programavimo priemonėse ir didesnis procedūrų supaprastinimas galutiniam paramos gavėjui. Todėl Komitetas prašo Komisijos atkreipti ypatingą dėmesį į šią temą, ypač per kaimo plėtros programų patvirtinimo etapą, ir paklausti valstybių narių, ką jos atliko, kad būtų supaprastintos procedūros galutiniam paramos gavėjui.

5.6 Komitetas tikisi ateityje aktyviai dalyvauti sprendimų priėmimo procese bei šios politikos krypties įgyvendinime, kad galėtų pateikti savo nuomonę dėl Bendrijos strateginio plano bei užtikrinti, kad su pilietine visuomene yra tinkamai konsultuojamasi dėl kaimo plėtros programų rengimo.

2005 m. kovo 9 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND

PRIEDAS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonei

Šis pakeitimas nebuvo priimtas, bet maždaug ketvirtadalis narių balsavo už jo priėmimą:

3 pakeitimas

Išbraukti 3.5.3 ir 3.5.4 punktus

Balsavimo rezultatai

Balsavo „už“: 31

Balsaivo „prieš“: 69

Susilaikė: 10
